

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 5/2023-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného AK Berčo s. r. o., J. Hanulu 19, Spišská Nová Ves, IČO 54 329 281, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Juraj Berčo, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 33 T 32/2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje priznať finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 eur, náhradu trov konania a uložiť príkaz konať bez zbytočných prietahov.

2. V napadnutom konaní sťažovateľ sám čelí obžalobe z marca 2017 pre dva skutky z rokov 2011 až 2012 kvalifikované ako zločin neodvedenia dane a poistného a prečin nezaplatenia dane a poistného. Po uskutočnení hlavných pojednávaní v januári a júni 2018 bol na hlavnom pojednávaní 27. septembra 2018 vyhlásený odsudzujúci rozsudok. Na odvolanie sťažovateľa Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 7 To 15/2019 z 29. apríla 2020 (ďalej len „zrušujúce uznesenie“) v celom rozsahu zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil Okresnému súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“). Spis bol fyzicky vrátený 6. júla 2020 okresnému súdu, ktorý vykonal 5. apríla 2022 hlavné pojednávanie. Ďalšie hlavné pojednávanie 21. júna 2022 bolo odročené bez prejednania vecí. Opatrením z 30. júna 2022 okresný súd uložil znalkyni Ing. Bánociovej doplniť znalecký posudok v lehote 20 dní. Hlavné pojednávanie

22. septembra 2022 bolo odročené bez pojednania veci. Hlavné pojednávanie 10. novembra 2022 bolo zrušené z dôvodu nevypracovania znaleckého posudku a bolo odročené na 19. január 2023.

3. Podľa sťažovateľa prvý odsudzujúci rozsudok zo septembra 2018 bol vyhlásený na základe dôkazov, ktoré neboli spôsobilé na privodenie záveru o jeho vine. Obdobie predchádzajúce vyhláseniu tohto rozsudku tak nemožno považovať za účelne využité pre spravodlivé rozhodnutie bez zbytočných prietáhov. Vo veci bol určite zbytočný prietah v období od doručenia zrušujúceho uznesenia krajského súdu (júl 2020) do uskutočnenia ďalšieho hlavného pojednávania (apríl 2022). Okresný súd nevyvinul snahu vo vzťahu k znalkyni, aby splnila povinnosť uloženú jej opatrením z júna 2022 riadne a včas, toleruje jej omeškania. Trikrát okresný súd odročil hlavné pojednávanie pre nezabezpečenie doplnenia znaleckého posudku, čo mu bolo uložené krajským súdom. Sťažovateľ nedal dôvod na odročenie pojednávania. Nariadené znalecké dokazovanie podľa sťažovateľa navyše nemôže odstrániť pochybnosti konštatované v zrušujúcom uznesení, je nadbytočné a neefektívne, a preto napriek formálnemu nariaďovaniu a následnému zrušovaniu pojednávania sa neprimerane dlho čaká na vyhotovenie dôkazu, ktorý celkom určite nebude schopný viesť k spravodlivému rozhodnutiu. Okresný súd zároveň nerešpektuje pokyn odvolacieho súdu. Nejde o skutkovo a právne takú zložitú vec, aby bolo odôvodnené také dlhé trvanie konania. Sťažovateľ nikdy nezmaril vykonanie žiadneho procesného úkonu. Postup v zmysle § 55 Trestného poriadku sťažovateľ nepovažuje za efektívny, keďže nie je v právomoci predsedu súdu odstrániť prietahy v konaní za takýchto okolností.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

5. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná

právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ústavný súd v systéme ochrany základných práv a slobôd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad vyvoditeľných z § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

7. Podľa § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania je neprípustný, ak to ustanovuje tento zákon v § 132 ods. 2 alebo § 142 ods. 2.

8. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

9. Podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku ak je dôvodný predpoklad, že došlo k priet'ahom v príprave pojednania veci súdom, v určení termínu konania a rozhodnutia alebo k priet'ahom vo vyhotovovaní súdneho rozhodnutia, ktorákôľvek zo strán môže podať prostredníctvom tohto súdu sťažnosť pre nečinnosť na nadriadenom súde, aby určil primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu; ak sa nepostupuje podľa odseku 4, súd musí bez meškania túto sťažnosť pre nečinnosť zaslať spolu so spisom a svojím stanoviskom a so stanoviskom predsedu súdu nadriadenému súdu.

10. Podľa § 55 ods. 4 Trestného poriadku ak súd urobí úkony trestného konania uvedené v sťažnosti pre nečinnosť do pätnástich pracovných dní po jej prijatí a informuje o tom sťažovateľa, hľadá sa na takúto sťažnosť pre nečinnosť ako na vzatú späť, ak tento sťažovateľ v priebehu piatich pracovných dní od doručenia oznámenia nevyhlási, že na svojej sťažnosti pre nečinnosť trvá. O tom ho treba poučiť.

11. Podľa § 55 ods. 5 Trestného poriadku o sťažnosti pre nečinnosť uvedenej v odseku 3 musí rozhodnúť senát nadriadeného súdu do piatich pracovných dní od prevzatia veci. Ak a) zo strany súdu nedošlo k priet'ahom, sťažnosť pre nečinnosť sa zamietne, b) je sťažnosť pre nečinnosť opodstatnená, nadriadený súd určí primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu.

12. Ústavný súd považuje situáciu vzniknutú pred okresným súdom za spadajúcu pod prípravu pojednania veci, keďže okresný súd s odvolaním sa na závery zrušujúceho uznesenia krajského súdu považoval za potrebné doplniť dokazovanie, aby bolo možné vec prejednať a rozhodnúť. Do úvahy preto v tomto prípade prichádza podanie sťažnosti pre nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku, o ktorej by bol príslušný rozhodovať nadriadený súd (senát nadriadeného súdu), a nie predseda okresného súdu (za predpokladu, že by sa neuplatnil postup podľa § 55 ods. 4 Trestného poriadku).

13. Ústavný súd už opakovane judikoval, že sťažnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku možno považovať v zmysle § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde za účinný právny prostriedok, ktorý zákon sťažovateľom na ochranu ich základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorého použitie sú sťažovatelia oprávnení podľa osobitného predpisu – Trestného poriadku (II. ÚS 31/09, IV. ÚS 296/2010, IV. ÚS 113/2012, II. ÚS 531/2017, III. ÚS 263/2021, I. ÚS 264/2022, II. ÚS 513/2022, IV. ÚS 128/2022). Obdobný názor vo vzťahu k porovnateľnej právnej úprave § 91 rakúskeho Gerichtsorganisationsgesetz (zákona o organizácii súdov) zaujal aj Európsky súd pre

ľudské práva (pozri rozsudok vo veci Holzinger proti Rakúsku z 30. 1. 2001, sťažnosť č. 23459/94, bod 16 a nasl.).

14. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ nepodal sťažnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku na nadriadenom súde, ktorou by sa domáhal určenia primeranej lehoty na uskutočnenie požadovaného úkonu – vykonanie opatrení na zabezpečenie splnenia povinnosti znalkyne predložiť doplnok znaleckého posudku (uloženej opatrením z 30. júna 2022), aby bolo možné uskutočniť hlavné pojednávanie. Odôvodnil to svojím názorom na neefektívnosť takého postupu, keďže podľa neho nie je v právomoci predsedu súdu odstrániť prieťahy v konaní za takýchto okolností. Sťažovateľ pritom neuviedol, či sám navrhol súdu použiť proti znalkyni poriadkové opatrenia či zrušiť opatrenie z 30. júna 2022, čo by boli úkony, ktoré sú v takejto situácii obvyklé.

15. Z uvedeného vyplýva, že dôvod, pre ktorý podľa svojho tvrdenia sťažovateľ neuplatnil právne prostriedky podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku na ochranu svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neobstojí, a preto ho ústavný súd v danom prípade nemôže považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

16. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní konštatoval, že sťažovateľ nevyužil v doterajšom priebehu namietaného konania právne prostriedky na ochranu svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré mu Trestný poriadok účinne poskytuje, a preto sťažnosť odmietol ako neprípustnú [§ 55 písm. d) v spojení s § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde].

17. Nad rámec toho uznesenia ústavný súd zdôrazňuje, že ak okresný súd po predchádzajúcom uplatnení sťažnosti podľa čl. 55 ods. 3 Trestného poriadku, prípadne sťažnosti podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov naďalej bude v namietanom konaní nečinný, resp. nebude postupovať efektívne (a to už aj vzhľadom na doterajšiu dĺžku namietaného konania), nebude nič brániť sťažovateľovi v tom, aby opätovne podal sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu